

17.1.2023

Hallintovaliokunnalle

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta (HE 255/2022)

Esityksessä esitetään uutta rahoitusmallia, jonka mukaan Veikkaus Oy:n tuotolla rahoitettuja toimintoja rahoitettaisiin vuoden 2024 alusta lukien menokehyksen sisältä yleiskatteellisista budjettivaroista. Esityksen tavoitteena on poistaa rahapeliutuotolla rahoitettujen toimintojen taloudellinen ja määrärahasoon liittyvä riippuvuus Veikkaus Oy:n tuotosta. Tavoitteena on myös vahvistaa rahapelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä yksinoikeusjärjestelmässä. Säännökset Veikkaus Oy:n tuoton käyttötarkoituksesta, tuoton ottamisesta talousarvioon ja tilittämisestä muutettaisiin uutta rahoitusmallia vastaaviksi. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös Veikkaus Oy:n velvollisuudesta toimittaa selvitys valtiolle tilittämästään tuotosta.

Valtiovarainministeriön huomiot

Uuteen rahoitusmalliin perustuvat muutokset ovat valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan tarkoituksenmukaisia ja kannatettavia. Valtion talousarvion ja eduskunnan budjettivallan näkökulmasta nykyisen kaltaisessa käyttötarkoitussääntelyssä on kyse poikkeuksesta tulojen yleiskatteisuuden periaatteeseen. Arpajaislakiin ehdotettujen muutosten jälkeen Veikkaus Oy:n tilittämä voitto tulisi kattamaan valtion menoja ilman säädettyä korvamerkintää. Menot tulisivat siten kohdennettavaksi ja ratkaistavaksi talousarvioprosessissa samaan tapaan kuin muut valtiontalouden menokehykseen kuuluvat menot.

Hallitus on jo vuosia 2023-2026 koskevassa Julkisen talouden suunnitelmassaan linjannut, että rahapeliutuotoilla rahoitettavien yleishyödyllisten toimintojen menot siirretään rahoituslähteestä riippumatta ja hallitusohjelmassa linjatusta kehysäännöstä poiketen kehykseen kuuluvaksi menoksi jo vuodesta 2023 lukien. Vaalikauden kehystä korotettiin vastaavasti.

Vuonna 2019 käynnistetyssä valtionavustusten digitalisointi- ja kehittämishankkeessa kehitetään valtionavustusten suuntaamista, hakemista, myöntämistä, seurantaa ja arviointia luomalla yhtenäinen digitalisoitu valtionavustusprosessi ja sen tueksi uudet toimintamallit. Hankkeen tavoitteena on lisätä valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta, läpinäkyvyyttä ja tehokkuutta. On tärkeää, että valtionapuviranomaiset jatkavat valtionavustuskäytäntöjen kehittämistä ja yhdenmukaistamista samaan aikaan arpajaislain muutosten kanssa. Esimerkiksi valtionavustusten myöntämisessä sovellettavissa arviointiperusteissa ja -kriteereissä ja järjestöjen varainhankinnan kehittämisessä tulee ottaa huomioon myös valtionavustuksia hakevien ja saavien järjestöjen varallisuusarviointi valtionapuviranomaisten tekemää tarveharkintaa varten. <https://vm.fi/valtion-avustustoiminnan-kehittaminen>

Esityksessä ei käsitellä kysymystä siitä, onko uudistuksen johdosta joltain osin tarpeen tarkistaa arpajaisverolakia ja miten.

Verojärjestelmän kannalta arpajaisvero on voitonsaajan tuloveron korvaava vero. Tuloverolain (1535/1992) 85 §:n mukaan arpajaisverolain 2 §:ssä tarkoitetuista arpajaisista saatu voitto ei ole veronalaista tuloa. Sama koskee Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa sen lainsäädännön mukaisesti toimeenpannuista arpajaisista saatua voittoa. Veikkaus Oy ja rahapelitoimintaa Ahvenanmaalla yksinoikeudella harjoittava Paf ovat tuloverolain 21 c §:n nojalla tuloverotuksessa verovelvollisia vain muusta kuin yksinoikeuden nojalla harjoittamastaan arpajais- ja rahapelitoiminnasta saamastaan tuloista. Rahapelit ja arpajaiset eivät kuulu arvonnäisäverotuksen piiriin.

Veikkauksen tuotoilla rahoitettujen toimintojen rahoitusmallin uudistaminen ei anna aiheutta luopua mainitusta verotuksen perusratkaisusta, jossa voitonsaajien sijasta verotus kohdistuu rahapeliin toimeenpanijaan. Myös ulkomaisten rahapelivoittojen verottamisen – joka kohdistuu ETA-alueen ulkopuolisista valtioista saatuihin voittoihin ja ETA-alueen valtioistakin saatuihin voittoihin siltä osin, kuin kyse on muusta kuin ”sen lainsäädännön mukaisesti toimeenpannuista arpajaisista” saaduista voitoista - legitimitetin kannalta on tarpeen, että rahapelivoittoa verotetaan kansallisestikin.

Arvioitavaksi jatkossa tulee joka tapauksessa arpajaisverotuksen taso, jota on esitysluonnoksessa kuvatualla tavalla alennettu normaalista 12 prosentista 5,5–3,4 prosenttiin vuosille 2021–2023 edunsaajien rahoitusaseman turvaamiseksi. Itsestään selvää ja yhtä oikeaa verotuksen tasoa ei luonnollisesti ole määritettävissä.

budjettineuvos

Outi Luoma-aho